

Redovisning av VA-verksamhet

Verksamhetsåret 2018

Innehåll:

Förvaltningsberättelse.....	2
Resultaträkning.....	5
Balansräkning.....	5
Noter.....	6
Redovisningsprinciper.....	7

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Inledning

Regelverket för särredovisning av va-verksamheten finns i lagen om allmänna vattentjänster, 2006:412. Syftet med särredovisningen av va-verksamheten är att lämna information till abonnentkollektivet att avgifterna för verksamheten är riktiga ur lagens definition samt att redovisningen även kan utgöra ett beslutsunderlag för prissättningen. Förutom regelverket i lagen om allmänna vattentjänster gäller att redovisningen ska följa regelverket om god redovisningssed. Vidare framgår att redovisningen, när den är fastställd, ska finnas tillgänglig för fastighetsägare och övriga intresserade. Särredovisningen publiceras på kommunens hemsida efter att kommunfullmäktige fastställt årsredovisningen

Grästorps kommun bedriver all vatten- och avloppsverksamhet i förvaltningsform. Va-verksamheten i kommunen är en del av tekniska förvaltningens verksamhet. Särredovisning av va-verksamheten ställer därför särskilda krav att kunna skilja ut kostnader och intäkter i redovisningen som är direkt, eller indirekt, hänförliga till va-verksamheten. Någon fullständig särredovisning är inte upprättad då exempelvis va-verksamhetens andel av likvida medel eller finansiella kostnader och intäkter inte framgår av sammanställningen. Hur va-verksamhetens kostnader och intäkter skiljs ut och beräknas framgår i avsnittet redovisningsprinciper.

Vattenförsörjning

Kommunen har en grundvattentäkt belägen i Ryda/Helås, Vara kommun. Detta är kommunens egen grundvattentäkt som försörjer Grästorps samhälle, Salstad, Flo samt de abonnenter/föreningar som ligger längs med kommunens ledningsnät. Som backup till den egna vattenförsörjningen köper kommunen Vänervatten som producerats i Lidköping. I Flakeberg blandas kommunens vatten från Ryda/Helås och Vänervatten i en ventilkammare. Totalt uppgår mängden producerat vatten som lämnar vattenverket i Ryda/Helås till cirka 218 000 m³. Utöver detta köper kommunen ca 85 000 m³ Vänervatten från Lidköpings kommun

Vid vattenverket i Grästorp finns två stycken reservoarer med en sammanlagd volym på cirka 900 m³.

Huvudledningar utom tätorten uppgår till en total längd av 34 kilometer medan matarledningarna inom tätorten har en sammanlagd längd av 30 kilometer. Utöver dessa ledningar finns totalt 7 kilometer servisledning. Totalt finns inom kommunen ledningar för vattenförsörjningen på 70 kilometer.

Avloppshantering

Hanteringen av avloppsvatten sker vid avloppsreningsverket i Forshall samt i en markbädd vid Flo klev. Totalt finns åtta stycken pumpstationer för att pumpa avloppsvatten till kommunens reningsverk.

Avloppsledningsnätet uppgår till sammanlagt 74 kilometer fördelat på 25 kilometer ledning inom tätort, 8 kilometer tryckledning utom tätort, 34 kilometer spillvattenledning samt 7 kilometer servisledning. Totalt behandlas ca 480 000 m³ avloppsvatten vid kommunens reningsanläggningar

Dagvatten

För att ta hand om regnvatten m.m. finns 32 kilometer dagvattenledningar och 12 kilometer servisledningar.

Bemanning

Kommunens vattenverk/avloppsreningsverk bemannas med två och en halv heltidstjänster. Förutom dessa tjänster tillkommer arbetade timmar som fördelas till va-verksamheten från personal på kommunens Gata, Park, Va-enhet samt inhyrd anläggningspersonal. Även vissa personalkostnader från tekniska kontoret för styrning och ledning av verksamheten ingår i redovisningen av va-verksamheten.

Antal kunder/abonnemang

Totalt finns 1 030 kunder anslutna till kommunens verksamhetsområde för vatten- och avloppstjänster.

Verksamhet och viktiga händelser

Fiber, Vatten och Avlopp i Flo ekonomisk förening ansluter löpande nya hushåll till kommunens nät i takt med att föreningens olika etapper av utbyggnad av va-nätet på landsbygden färdigställs. Grästorps kommun har lämnat kommunal borgen för utbyggnaden av etapp ett till och med sju. Det totala borgensåtagandet uppgick till cirka 55,5 mkr 2018-12-31.

För delar av nätet är inventering av felkopplingar genomförda, och delvis åtgärdade. Under 2019-2020 behöver en fortsatt inventering och uppföljning utföras. De utförda åtgärderna har minskat det ovidkommande vattnet vid reningsverket med 60 liter/sekund baserat på ett femårsregn. Arbetet kommer att fortsätta under de närmaste åren för att ytterligare minska mängden ovidkommande vatten till reningsverket. För närvarande är cirka 56 procent av inflödet ovidkommande vatten.

Arbetet med att upprätta en va-plan och strategi pågår. Det arbetet är en direkt fortsättning av den genomförda va-översikten som färdigställdes under 2016.

Ekonomiskt resultat

Totalt redovisar va-verksamheten 2018 ett överskott på 764 tkr. Resultatet 2018 har i sin helhet behandlats som en skuld till abonnentkollektivet inom va-verksamheten. Efter denna åtgärd redovisar va-verksamheten ett nollresultat för verksamhetsåret.

För verksamhetsåret 2018 redovisar va-verksamheten ett positivt resultat, så var fallet även 2017 (+310 tkr), 2016 (+383 tkr) och 2015 (+155 tkr). För tidigare verksamhetsår har va-verksamheten redovisat underskott, för 2014 (-139 tkr), 2013 (-246 tkr), 2012 (-408 tkr) och 2011 (-219 tkr). Intäkterna från avgifterna åren 2011 till 2014 täckte inte kostnaderna varför

resultatet blev ett underskott. För 2010 redovisade verksamheten ett positivt resultat (+310 tkr). När va-verksamheten redovisar underskott betyder det att verksamheten till viss del skattefinansieras då avgifterna inte täcker verksamhetens faktiska kostnader. När va-verksamheten redovisar överskott har avgifterna teoretiskt sett varit för höga. Avgiftsuttaget måste ses på flera års sikt för att inte få för stora variationer i va-taxan. Därför hanteras över- och underskott i va-verksamheten över längre perioder och som därför inte regleras årsvis. Inför 2018 höjdes va-taxan för att öka avgiftsfinansieringen av verksamheten. Resultatet visar att höjningen av taxan fick effekt på resultatet då verksamheten redovisar överskott för 2018. Trots höjningen av taxan 2018 och de senaste årens överskott täcker intäkterna inte hela den ackumulerade skulden som uppstått i verksamheten. Med de positiva resultaten de senaste åren närmar sig va-verksamheten ekonomisk balans mellan den långfristiga skulden och fordran till abonnentkollektivet.

Finansieringsgraden ska ses över en längre tidsperiod varför verksamheten enstaka år kan visa över- eller underskott. Dessa balanseras över tid för att bedöma om avgiftsuttaget är i nivå med kostnaderna för verksamheten. För att ytterligare minska den ackumulerade obalansen mellan kostnader och intäkter i verksamheten inför 2019 har va-taxan, (kronor/m³) höjts med ca två procent efter beslut i kommunfullmäktige i november 2018.

Efter årets resultat uppgår den totala fordran på abonnentkollektivet till 389 tkr vilket utgör skillnaden i balansräkningens långfristiga fordran (2 302 tkr) och den långfristiga skulden (1 913 tkr). För 2017 var den ackumulerade fordran 1 153 tkr. Genom årliga taxehöjningar har förutsättningarna ökat för en va-verksamhet i ekonomisk balans om bara något år.

Framtiden

Fiber, Vatten och Avlopp i Flo ekonomisk förening kommer även i fortsättningen att vara aktiva och drivande för att så många som möjligt på landsbygden ska kunna ansluta sig till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Kommunen har informerat föreningen om att det totala antalet hushåll som kommunen kan ta emot, och som är belägna utanför verksamhetsområdet, uppgår till 500 stycken. Kommunen har under 2018 också beslutat om en utökad kommunal borgen för den fortsatta utbyggnaden (t o m etapp sju).

Kommunstyrelsen har gett enheten i uppdrag att se över reningsverkets dimension och kapacitet då volymen avloppsvatten kommer att öka genom anslutningen av föreningens abonnenter på landsbygden. Utredningen kommer att genomföras under våren 2019.

Skillnaden i underhållsbehov och budgeterade medel kommer även fortsättningsvis inge farhågor inför framtiden. Detta kommer att på sikt ge upphov till höga investeringsutgifter, som torde bli av betydligt större omfattning än kostnaderna för normalt periodiskt underhåll.

Antalet vattenläckor för 2018 var 2 stycken, vilket var en låg siffra. Sett över en femårs period är genomsnittet högre. Förhoppningsvis är det ett resultat av det förebyggande arbetet som medfört att det varit få vattenläckor under 2014 - 2017. Det är många faktorer som inverkar hur marken rör sig och som på så vis påverkar ledningsnätet.

För framtiden måste beaktas att den beräknade livslängden på en ledning i genomsnitt är 100 år och utbyte, eller relining, bör finnas i en plan för framtida åtgärder. De äldre ledningarna kan när som helst ge upphov till mycket omfattande akuta underhållskostnader.

Det finns områden i tätorten som fortfarande inte har separerat dagvattenledningar från spillvattennätet med stort inläckage av dagvatten som följd. Detta ger ökade behandlingskostnader vid reningsverket. Fortsatta åtgärder för separering av dagvatten och spillvatten kommer att genomföras under 2019. Det bör årligen avsättas medel för renovering och sanering av va-nätet enligt upprättade underhållsplaner.

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Verksamhetens intäkter	1	8 069	7 730	7 297
Verksamhetens kostnader	2	-6 934	-6 597	-6 189
Avskrivningar	3	-1 135	-1 133	-1 108
Verksamhetens nettokostnader		0	0	0
Årets resultat	4	0	0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Materiella anläggningstillgångar	5	22 070	19 687	18 077
Finansiella anläggningstillgångar	6	2 302	2 302	2 302
Summa anläggningstillgångar		24 372	21 989	20 379
Korta fordringar	7	380	216	219
Summa omsättningstillgångar		380	216	219
Summa tillgångar		24 752	22 205	20 598
Eget kapital	8	22 798	21 014	19 720
Därav årets resultat		0	0	0
Korta skulder	9	41	42	39
Långfristig skuld	10	1 913	1 149	839
Summa skulder		1 954	1 191	878
Summa eget kapital och skulder		24 752	22 205	20 598

NOTHÄNVISNINGAR

tkr

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
1 Verksamhetens intäkter		
Anslutningsavgifter	179	340
Konsumtionsavgifter	7 890	7 390
Fordran va-kollektivet	0	0
Verksamhetens intäkter	8 069	7 730
2 Verksamhetens kostnader		
Direkta kostnader va-verksamhet	-5 855	-5 985
Kostnader va-verksamhet inom teknisk förvaltning	-37	25
Gemensamma kostnader inom kommunen	-278	-277
Skuld va-kollektivet	-764	-310
Verksamhetens kostnader	-6 934	-6 547
3 Avskrivningar		
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar och beräknas på anläggningsvärdet. Viss vägledning finns i Sveriges Kommuner och Landstings förslag till avskrivningstider.	-1 135	-1 133
4 Årets resultat		
Efter reglering av under-/överskott till långfristig fordran/skuld redovisas ett noll-resultat för va-verksamheten	0	0
5 Materiella anläggningstillgångar		
Va-verksamhetens materiella anläggningstillgångar		
Ingående bokfört värde (justerat)	19 687	18 077
Pågående arbete	1 573	0
Nyanskaffningar	1 933	2 690
Årets avskrivning	-1 123	-1 080
Utgående bokfört värde	22 070	19 687
Första avskrivningen sker samma år som investeringen tas i bruk.		
Summa Utgående bokfört värde	22 070	19 687

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
6 Finansiella anläggnings- tillgångar		
Långfristig fordran på abonnent-kollektivet inom va-verksamheten	2 302	2 302
7 Kortfristiga fordringar		
Debiterade, ej betalda konsumtionsavgifter	380	216
8 Eget kapital *)		
Ingående justerat eget kapital	24 752	21 014
Årets resultat	0	0
Eget kapital	24 752	21 014
9 Kortfristiga skulder		
Semesterlöneskuld inkl. okompenserad övertid	41	42
10 Långfristiga skulder		
Långfristig skuld till abonnent-kollektivet inom va-verksamheten.	1 913	1 149

*) Redovisat eget kapital utgör en framräknad post och motsvarar därför inte ett eget kapital som kan användas i verksamheten.

REDOVISNINGSPRINCIPER

- Någon finansieringsanalys/kassaflödesrapport har inte upprättats då det inte går att urskilja va-verksamhetens kassaflöde från övriga transaktioner i kommunen som påverkar kassa, bank och rörelsekapital. Av samma orsak redovisas inga medel i kassa och bank under omsättningstillgångar i balansräkningen.
- Anslutningsavgifter periodiseras till 85 procent av beloppet medan 15 procent bokförs i drift-redovisningen för att täcka uppkomna kostnader i samband med anslutningen. Vid lägre belopp, upp till 250 tkr, intäktsförs anslutningsavgifterna i sin helhet, då en periodisering över tillgångens avskrivningstid inte skulle vara meningsfull med hänsyn till beloppets storlek. Detta är i överensstämmelse med hur anslutningsavgifterna hanteras i kommunens bokföring.
- Räntekostnader belastar va-verksamheten med samma kalkylmässigt beräknade internränta som kommunen tillämpar i sin övriga redovisning. Räntenivån överensstämmer med Sveriges Kommuner och Landstings bedömning över den långa statsobligationsräntan.
- Kostnader som belastar VA-verksamheten består av;
  1. kostnader som direkt kan hänföras till va-verksamheten.
  2. kostnader som belastar va-verksamheten och som redovisas inom tekniska förvaltningens övriga verksamhet. Fördelningsprincipen för dessa kostnader är att lika stor andel som va-verksamheten utgör av tekniska förvaltningens bruttokostnad, lika stor andel av förvaltningens gemensamma kostnad belastar va-verksamheten. Hit räknas t ex andel i kommunförrådets lokaler.
  - 3 kostnader som belastar va-verksamheten och som redovisas inom Grästorps kommuns övriga verksamheter. Fördelningsprincipen för dessa kostnader är att lika stor andel som va-verksamheten utgör av kommunens totala bruttokostnad, lika stor andel av kommunens gemensamma kostnad belastar va-verksamheten. Hit räknas t ex andel i kommunens centrala ekonomi- och personaladministration, IT-verksamhet, företagshälsovård, arkiv, telefonväxel, försäkring, revision och politisk verksamhet.
- Över- eller underskott som uppstår i den löpande va-verksamheten hanteras som skuld eller fordran till abonnentkollektivet för kommande reglering enligt lagen om allmänna vattentjänster. En fordran betraktas som långfristig då regleringen ligger längre fram i tiden än ett år. På motsvarande sätt betraktas även en skuld som långfristig.
- Eget kapital i balansräkningen har justerats direkt i balansräkningen och utgör en beräknad post och motsvarar därför inte ett eget kapital som direkt kan användas i verksamheten.